

NIKAD VIĐENI PRIZORI NAŠEG MEĐURAĆA I (NE)MOGUĆNOSTI SADAŠNJOSTI

*Izložba fotografija „Korčula između dva
svjetska rata iz zbirke Etnografskog
muzeja u Beogradu“*

Tonko Barčot, Vela Luka
tonko.barcot@dad.hr

U kolovozu 2019. u korčulanskoj crkvi Gospojina bila je postavljena druga ovogodišnja izložba isključivo posvećena fotografiji. Poslije izložbe portreta Jakova Peručića, fotografija se još jednom nametnula kao nenadomjestiv način povratka u prošlost. Izložbu fotografija ruskog emigranta Borisa Volodina postavio je Gradski muzej Korčula u suradnji s Etnografskim muzejom u Beogradu, i to prema konceptu Vesne Bižić Omčikus i Sani Sardelić.

Odmah na početku nameće mi se usporedba stvaralaštva onodobnih otočnih fotografa-obrtnika s ostvarenjima fotografa Volodina iz Beograda, i pritom uočavam niz poveznica. Kod djela većine njih osjeća se snažni upliv turizma kao značajnog obilježja međuraća. Na mnoštvu razglednica, objektiv se prilagođava potrebama kupaca i uz panorame, nudi dopadljive vizure, sieste ljetnih popodneva, prizore u kojima se i samo oko odmara. Pritom su lokalni fotografi dobri obrtnici sa smislom za dobar kadar, a katkad i nešto više, blisko umjetničkoj domeni. No, oni su ipak ponajprije obrtnici, koji, htjeli to ili ne, fotografiju moraju doživjeti isključivo utilitarnom. Oni žive od prodaje portreta i skloniji su snimanju u atelijeru, a pribjegavaju i statičnijim prizorima. K tome, njihovo

*Danas nam se ovi prizori
čine gotovo senzacionalni
jer otkrivaju naše pretke u
jednom posve drugačijem
kontekstu međuratne čistoće
života i odmjerivosti. Nadalje,
Volodin svojim objektivom
prepoznaje (a možda i svjesno
tumači) karakteristično
gibanje života pojedine
sredine na otoku.*

oko se naviknulo na svakodnevicu koja ih okružuje. I ona ih ne može uzbuditi i privući kao što je privukla Volodinovo oko. Premda i njegovo djelo možemo dijelom definirati kao utilitarno, u ovom kontekstu se izdvaja te je na njegovim snimkama toliko detalja svakodnevnog života na našem otoku.

Danas, s odmakom od 80-90 godina, ovi nam se prizori čine gotovo senzacionalni jer otkrivaju

naše pretke u jednom posve drugačijem kontekstu. Složit ću se da su ove fotografije odraz međuratne čistoće života i odmjerenosti naših predaka. Nadalje, Volodin svojim objektivom prepoznaje (a možda i svjesno tumači) karakteristično gibanje života pojedine sredine na otoku, te tako apostrofira urbane elemente u gradu Korčuli (ne samo pročelja i segmente gradske arhitekture, već i građanski način života, školske uniforme, romobile dječaka, jednodjelne ženske kostime...), protkane seoskim elementima (pupnatskim drvaricama) koji su othranili i ugrijali hladni kameni grad. Pritom se prizor drvarice uprćene s velikim „brimenom šume“ na glavnim gradskim vratima Korčule, uzvisuje gotovo na razinu sudara simbola, ali i suživota urbanog i ruralnog.

Što se tiče tehničke izvedbe i reprodukcije ovog sjajnog materijala, ona je bila u skladu s našim otočnim (ne) mogućnostima. Ponajprije, zbog paradoksa da grad Korčula već dugo nema izložbenu dvoranu. Ono što se moglo uočiti i kod postavljanja ove izložbe jest nedostatna profesionalna logistika i standardi naših otočnih ustanova.

A slično se može reći i za snimku turistkinje sa suncobranom na magarcu, čije uzde pridržava pelješki težak u opancima. Za Velu Luku Volodin je s pravom apostrofirao ribare i ribarstvo, a za Blato težake i poljoprivredu. I tako se njegova fotografija prometnula u suverenog tumača otočne međuratne zbilje, odnosno presjeka ondašnje stvarnosti.

Neke su Volodinove fotografije zabilježile jedine poznate onovremene prizore u uvali Triporte i šumi Šaknjarata, pa je i po tome ova beogradska zbirka negativa jedinstvena. Uz dokumentaristički značaj, Volodinov opus je nedvojbeno i umjetničko ostvarenje, s brižljivim odabirom motiva i kadriranjem, nerijetko i dvostrukom promatračkom perspektivom.

Što se tiče tehničke izvedbe i reprodukcije ovog sjajnog materijala, ona je bila u skladu s našim otočnim (ne)mogućnostima. Manji dio bio je uvećan i reproduciran na papiru te izložen na zidu, a ostatak digitalno projiciran. U biti, prilično dobro u odnosu na uvjete koji su sve samo ne idealni. Ponajprije, zbog paradoksa da grad Korčula već dugo nema izložbenu dvoranu jer sve ono što služi za tu svrhu tek su priručno adaptirani prostori s više ograničenja negoli mogućnosti. Jedina veća prednost crkve Gospojine je poduža otvorenost i dostupnost (za razliku od Centra za kulturu Korčula u kojemu se izložbe mogu razgledati ujutro, i to uz posudbu ključa), no bez čuvara pa to poprilično ograničava izložbeni postav. Nadalje, ono što se moglo uočiti i kod postavljanja ove izložbe, jest nedostatna profesionalna logistika i standardi naših otočnih ustanova, u ovom slučaju Gradskog muzeja Korčula. Dokle god se izložbe budu postavljale uz parolu: „Druže, snađi se, kako umiješ i znaš“, i postavljajući izložbe budu prisiljeni angažirati prolaznike i članove obitelji da im „prikucavaju brokve“, ono što se jednom može ocijeniti simpatičnim, postat će nepodnošljiva težina fušarenja. Svi mi, zaposlenici takvih ustanova, pozvani smo stvarati standarde i sustav, usprkos svim ograničenjima s kojima se suočavamo.

Ove su fotografije nadražile sva naša čula. Zagolicalo nas je i pitanje koliko još takvog blaga za korčulansku povijest kriju beogradski muzejski depoi i arhivska spremišta. I nameće se potreba, gotovo obveza, da ovu suradnju Etnografskog muzeja u Beogradu i Gradskog muzeja Korčula nastavimo i nadogradimo.

*Krpjenje u Bobovišćima. Etnografski muzej u Beogradu,
foto: B. Volodin (193?)*